

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudců JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Kateřiny Šimáčkové, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., v právní věci žalobce: **J. S. A.**, zastoupeného JUDr. Romanou Lužnou, advokátkou, se sídlem Heinrichova 16, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce (stěžovatele) proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2010, č. j. 56 Az 29/2009 - 29,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2010, č. j. 56 Az 29/2009 - 29, **se ruší** a věc **se vrací** k dalšímu řízení.

II. Ustanovené zástupkyni stěžovatele, JUDr. Romaně Lužné, **se přiznává** odměna ve výši 7200 Kč, která jí bude vyplacena Nejvyšším správním soudem do 60 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

[1] Kasační stížnost směřuje proti rozsudku, v němž krajský soud přezkoumal rozhodnutí žalovaného o tom, že se azyl neuděluje a že doplňkovou ochranu nelze udělit pro existenci důvodů podle § 15a odst. 1 písm. c) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu). Předmětem sporu je, zda skutky uváděné žalobcem v řízení o mezinárodní ochraně lze pokládat za činy v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů ve smyslu § 15a odst. 1 písm. c) zákona o azylu.

II. Obsah správního a soudního spisu

[2] Ze správního spisu vyplynuly následující pro věc relevantní informace. Žalobce podal dne 24. 2. 2007 žádost o udělení mezinárodní ochrany.

[3] V roce 1978 žalobce ve svých osmnácti letech přijel pracovat do České republiky. V době pobytu na území České republiky byl žalobce členem mládežnické komunistické organizace a po pěti letech pobytu v ČR byl kontaktován kubánským důstojníkem, který jej požádal o spolupráci a o podávání informací o městě pobytu a o jeho spoluobčanech pracujících v České republice. Žalobce měl sledovat především kontakty spolupracovníků z Kuby s osobami ze západu a jejich případné úmysly vycestovat na západ. Informace odevzdával na základě zadaných úkolů několikrát měsíčně jinému Kubánci žijícímu v tomtéž městě. Žalobce se podle svých slov nezajímal o to, jaký dopad jeho činnost měla na sledované osoby, a nevěděl ani, jak bylo s jeho poznatky nakládáno. Jako příklad informací, které předal, byla informace o jednom z Kubánců, který měl v úmyslu cestou domů zůstat v zahraničí. Ze spolupráce žalobci neplynuly významné výhody, ale věděl, že díky ní bude povýšen, bude pobírat vyšší plat a vzhledem k povýšení z tohoto platu nebude muset odvádět částku, kterou museli odvádět jiní jeho spoluobčané. Žalobce nikdy nezaznamenal, že by o jeho spolupráci s kubánskými orgány věděly sledované osoby; jeho povýšení si podle něj spojovaly s jeho zkušenostmi a znalostí češtiny. Z vyjádření žalobce dále vyplývá, že ne každý z Kubánců se v té době dostal do zahraničí nebo do spřátelených zemí. Před odjezdem byly všechny osoby pět měsíců sledovány, musely absolvovat speciální kurz a ten, kdo měl příbuzné ve Spojených státech amerických, do zahraničí nemohl vyjet (srov. pohovor ze dne 10. 7. 2008).

[4] Důvodem, pro který žalobce žádal o mezinárodní ochranu, byla jeho činnost po návratu do vlasti z České republiky. Po příjezdu na Kubu v roce 1990 žalobce podle svých slov pochopil, že jeho pomoc režimu Fidela Castra byla omylem. Vstoupil sice do komunistické strany, ale zároveň začal pomáhat politickým vězňům tím, že jako pracovník věznice jim předával dopisy a zprostředkovával služby; činil tak prostřednictvím jiných vězňů a dobrovolně, ale v případě finanční nouze mu kontaktní osoba vyplácela odměnu. Žalobce nebyl členem žádné organizace, neměl ani průkaz o členství v organizaci. Znal osobně pouze jednu kontaktní osobu, která mu domluvila práci vedoucího zásobování ve věznici. Politickým vězňům sloužil celkem sedmnáct let. Před odjezdem ze země v roce 2007 byl žalobce dvakrát vyslýchán doma policií, která se jej jednou ptala na urážky, kterými častoval příslušníka státní bezpečnosti a podruhé na to, proč se jeho syn nezařazuje do společnosti; syn stěžovatele totiž na škole prohlásil, že Česká republika bude pomáhat demokracii na Kubě. Těsně před odjezdem byl žalobce převeden na práci v zemědělství, přičemž se domnívá, že už nebyl považován za spolehlivou osobu. V případě návratu do vlasti se žalobce obával uvěznění či zastřelení a problémů s politickou policií, zejména pro porušení slibu návratu a věrnosti ministerstvu vnitra.

[5] Žalovaný rozhodnutím ze dne 19. 2. 2009 žalobci azyl podle § 12 až § 14 zákona o azylu neudělil a ve vztahu k doplňkové ochraně rozhodl, že ji udělit nelze kvůli důvodnému nebezpečí, že žalobce se dopustil činů v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů (dále jen „OSN“).

[6] Žalovaný shledal, že by žalobci nehrozilo pronásledování ve smyslu § 12 písm. a) nebo písm. b) zákona o azylu, neboť jeho pomoc politickým vězňům nevykazuje znaky uplatňování politických práv a svobod. Věrohodnost tvrzení žalobce o jeho politickém přesvědčení žalovaný zpochybnil tím, že žalobce nebyl schopen označit představitele kubánské opozice, nezná ani opoziční tisk a neprokázal hodnověrně ani to, že byl v kontaktu právě s osobami, které plnily funkci spojky s politickými vězni. Navíc své politické názory vyjadřoval žalobce pouze v soukromí a o jeho aktivitách nikdo nevěděl, nelze proto předpokládat, že by byl v této souvislosti po svém návratu postižen. Rovněž žalobce neuvedl jakékoliv potíže, které by mu plynuly ze strany státních orgánů v souvislosti s činností jeho syna či jeho vlastní činností, a ani žalovaný žádné potenciální problémy neshledal. Výslechy žalobce policií před odjezdem žalovaný spojoval spíše s prověrkou před vycestováním, než s jeho kritikou režimu a jeho činností ve věznici. Žalovaný neshledal ani důvody pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 zákona o azylu nebo humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu.

[7] Při vyloučení žalobce z doplňkové ochrany podle § 15a zákona o azylu žalovaný vzal v potaz výklad čl. 1F písm. c) Úmluvy o právním postavení uprchlíků (publikované pod č. 208/1993 Sb., dále jen „Ženevská úmluva“), z něhož předmětné ustanovení vychází. Podle žalovaného Organizace spojených národů své zásady a cíle vyjadřuje kromě Charty Organizace spojených národů (dále jen „Charta OSN“) také ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v Ženevské úmluvě. Všeobecná deklarace lidských práv upravuje mimo jiné též právo na osobní bezpečnost (čl. 3) a zákaz svévolného zasahování do soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence, či útoků na svou čest a pověst (čl. 12). Dále obsahuje právo opustit kteroukoli zemi a vrátit se do své země (čl. 13 odst. 2) a právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství (čl. 18). Žalovaný z žalobcova popisu svého jednání dovodil, že žalobce svým působením v roli informátora zasahoval do soukromého života svých spolupracovníků, narušoval jejich právo na svobodu myšlení a svědomí a je i jejich rodiny vystavoval osobnímu nebezpečí, čímž porušoval jejich právo na osobní bezpečnost. Žalovaný zdůraznil, že tuto činnost vykonával žalobce vědomě, dobrovolně, bez nátlaku a měl z ní finanční prospěch. Tímto jednáním žalobce jako soukromá osoba, avšak státní mocí vybraná, delegovaná a úkolovaná, napomáhal tomu, že sledované osoby mohly být pronásledovány kubánskou státní mocí. Podle žalovaného se žalobce stal dobrovolně představitelem režimu, který potlačuje práva a svobody svých občanů a vystavil své spolupracovníky, kteří se ničeho protiprávního nedopustili, závažnému zásahu do jejich práv a svobod. Žalovaný přihlédl k tomu, že žalobce neprojevil účinnou lítost, a z toho důvodu nepřijal ani argument, že od doby spáchání uvedeného činu uplynula dlouhá doba. Žalovaný se pozastavil nad žádostí žalobce o mezinárodní ochranu, když sám byl přímým nositelem perzekučního jednání, před kterým Česká republika poskytuje ochranu právě formou azylu.

[8] V žalobě žalobce namítal, že z rozhodnutí nebylo patrné, kterých konkrétních činů se dopustil a které konkrétní zásady OSN byly porušeny. Ačkoliv se může jevit skutečnost, že byl informátorem kubánského režimu jako morálně nesprávná, nestačí sama o sobě k naplnění podmínek podle § 15a písm. c) zákona o azylu. Vnitrostátní ustanovení vychází z čl. 17 odst. 1 písm. c) kvalifikační směrnice, v němž je upřesněno, že čin musí být v rozporu s těmi zásadami a cíli OSN, které jsou uvedeny v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN. Z tohoto důvodu pokládal žalobce odkaz na Všeobecnou deklaraci lidských

práv za nepřípustné rozšiřování taxativního výčtu zásad a cílů OSN uvedeného v Chartě OSN. Žalobce doplnil, že si není vědom toho, že by jeho jednání některé osobě zásadním způsobem ublížilo, a proto nebyl naplněn potřebný důkazní standard, že je vinen činy rozpornými se zásadami OSN. Žalobce dále namítl, že tím, že se nevrátil v povolené době na Kubu, je předurčen postup kubánských úřadů vůči jeho osobě. Žalobce navíc odkázal na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a jeho absolutní povahu, která neumožňuje vyloučit z ochrany osoby, které „ochranu nezasluhují".

[9] Rozsudkem ze dne 31. 5. 2010 krajský soud potvrdil rozhodnutí žalovaného. Argument žalobce, že odkazem na Všeobecnou deklaraci lidských práv žalovaný nepřípustně rozšířil taxativní výčet čl. 17 odst. 1 písm. c) směrnice Rady 2004/83/ES (kvalifikační směrnice), krajský soud odmítl. Krajský soud zdůraznil, že preambule Charty OSN odkazuje na víru v základní lidská práva, důstojnost a hodnotu lidské osobnosti a odkaz žalovaného na Všeobecnou deklaraci lidských práv nad rámec odůvodnění nezpůsobuje nezákonnost rozhodnutí. Krajský soud doplnil, že pro aplikaci § 15a odst. 1 písm. c) zákona o azylu není rozhodující, jaké reálné následky měla pro krajany žalobce skutečnost, že žalobce o nich předával informace kubánskému režimu.

III. Obsah kasační stížnosti

[10] V kasační stížnosti žalobce (stěžovatel) vytýká krajskému soudu nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem, neposouzení vad řízení správního orgánu spočívajících v tom, že skutková podstata, z níž vycházel správní orgán, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu a nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů [§ 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.].

[11] Důvody podání kasační stížnosti stěžovatel rozvedl následovně. Stěžovatel nesouhlasí se závěrem, že jeho činnost byla v rozporu s cíli či zásadami OSN. Jednak stěžovatel uvádí, že jeho skutky nebyly trestné a jednal vždy v souladu se zákonem, jednak se stěžovatel domnívá, že nikomu nezasahoval do jeho práv, ani nezpůsobil újmu, neboť nesděloval skutečnosti, které by kteroukoli osobu poškodily. V době, ze které mu je vytýkána činnost informátora, byl navíc stěžovatel velmi mladý (22 let) a neuvědomoval si důsledky své činnosti. Když si později uvědomil, jaké důsledky by poskytování informací mohlo mít, začal stěžovatel vyvíjet činnost proti komunistickému režimu. Konečně stěžovatel uvádí, že OSN sdružuje i komunistické země a že v době jeho spolupráce s kubánskými úřady byla i Česká republika komunistickou zemí; spolupráce s režimem tedy nemohla být sama o sobě v rozporu se zásadami a cíli OSN. V případě navrácení na Kubu se stěžovatel obává postihu ze strany kubánských úřadů, a vzhledem k odůvodněným obavám z pronásledování pro zastávání politických názorů, se domnívá, že mu měl být udělen azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

IV. Posouzení kasační stížnosti

IV.1 Přípustnost a přijatelnost kasační stížnosti

[12] Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je přípustná, neboť je podána včas, osobou oprávněnou, která je zastoupena advokátem, a nejsou dány ani další důvody nepřípustnosti ve smyslu § 104 s. ř. s. Ačkoliv stěžovatel neuvedl důvody pro přijatelnost

kasační stížnosti, vzhledem k tomu, že kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, konstatoval Nejvyšší správní soud přijatelnost kasační stížnosti (srov. usnesení zdejšího soudu č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 ze dne 26. 4. 2006 publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud přezkoumal rozsudek krajského soudu v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[13] Lze shrnout, že stěžovatel vytýká [a] soudu nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí, [b] soudu i žalovanému, že mu měl být udělen azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť v případě návratu mu hrozí postih ze strany kubánských úřadů kvůli jeho politickým názorům. [c] žalovanému a soudu nesprávný výklad podmínky pro aplikaci vylučující klauzule v § 15a zákona o azylu (stěžovatel omylem uvádí § 15), který spočívá také v tom, že při aplikaci vylučující klauzule nevzali v potaz všechny skutkové okolnosti, které vyšly v řízení najevo (věk stěžovatele, jeho snahu bojovat proti komunistickému režimu, důsledky činnosti stěžovatele); [d] soudu i žalovanému nedostatečně zjištěný skutkový stav; Těmito námitkami se bude Nejvyšší správní soud zabývat ve výše uvedeném pořadí.

IV.2 Námitka nepřezkoumatelnosti a pronásledování stěžovatele v zemi původu

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti sice uvedl rovněž kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu), nicméně toto nijak neupřesnil a nerozvedl. Nadto Nejvyšší správní soud neshledal rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost, nedostatek důvodů, ani pro jinou vadu řízení před soudem, která by měla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Pochybením krajského soudu bylo nesprávné posouzení právní otázky (že není rozhodný důsledek donášení na spolupracovníky) a z toho vyplývající opomenutí nedostatečně zjištěného skutkového stavu žalovaným. Tuto námitku proto neshledal Nejvyšší správní soud odůvodněnou.

[15] Námitka stěžovatele, že by byl v případě návratu do země pronásledován pro zastávání politických názorů, nebyla uplatněna v žalobě a nebyla blíže specifikována. Proto se jí Nejvyšší správní soud pro nepřípustnost podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nemohl zabývat.

IV.3 Činy v rozporu se zásadami a cíli OSN

[16] Pokud jde o námitku označenou ad [a], tedy právního výkladu vylučující klauzule, stěžovatel uvádí jednak, že nespáchal žádný čin v rozporu se zásadami a cíli OSN, což odůvodňuje například tím, že se nedopouštěl ničeho trestného a tím, že nikomu nezpůsobil žádnou újmu, a jednak uvádí okolnosti, které by měly změnit náhled na jeho případnou odpovědnost za čin, zejména věk, plynutí času, následnou disidentskou činnost. Samostatnou otázkou, kterou je nutno vyřešit v prvé řadě, je, zda donášení informací na spoluobčany lze vůbec považovat za čin v rozporu se zásadami a cíli OSN a zda při tomto posuzování hraje roli trestnost činů, jak uvádí stěžovatel.

[17] Při výkladu § 15a zákona o azylu je nutno vycházet z čl. 17 odst. 1 písm. c) směrnice 2004/83/ES o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci

třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), podle něhož je státní příslušník třetí země nezpůsobilý k podpůrné ochraně, *„existují-li vážné důvody se domnívat, že je vinen činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN*“. Podle čl. 17 odst. 2 jsou osoby vyloučeny z podpůrné ochrany rovněž, pokud *„podněcují k páchání [těchto] zločinů … nebo se na jejich páchání jinak účastní.“* Toto ustanovení bylo transponováno do § 15a odst. 2 zákona o azylu (bez dodatku *„uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN*“), nicméně Nejvyšší správní soud vzhledem k neúplné transpozici a vzhledem k tomu, že kvalifikační směrnice poskytuje i některá doplňující výkladová vodítka, bude přihlížet i k této směrnici.

[18] Klauzuli pro vyloučení z dobrodiní azylu obdobného znění obsahuje čl. 12 odst. 2 písm. c) kvalifikační směrnice, *„existují-li závažné důvody se domnívat, že je [státní příslušník] vinen činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN.“* (s ohledem na anglické znění směrnice, které v obou případech používá termíny *„serious reasons for considering that“* nepřikládá Nejvyšší správní soud význam rozdílu ve slovech „vážné důvody“ a „závažné důvody“ a považuje oba texty za shodné). Bod 22 odůvodnění kvalifikační směrnice upřesňuje, že činy v rozporu se zásadami a cíli OSN jsou vtěleny *„zejména v rezoluce OSN týkající se opatření boje proti terorismu, v nichž se prohlašuje, že ‚jednání, metody a praktiky terorismu jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů‘ a že ‚úmyslné financování, plánování a podněcování teroristických činů je rovněž v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů‘.“*

[19] Z odůvodnění směrnice vyplývá zásadní význam Úmluvy o právním postavení uprchlíků (dále jen „Ženevská úmluva“) při výkladu ustanovení kvalifikační směrnice, která se týkají azylu (srov. body 2 a 3 odůvodnění). Směrnice má zavést společná pravidla pro uznávání uprchlíků ve smyslu článku 1 Ženevské úmluvy (body 16 a 17 odůvodnění) a vzhledem k tomu, že čl. 12 kvalifikační směrnice vychází z čl. 1F Ženevské úmluvy, nelze výklad v Ženevské úmluvě opomenout. Důležitost Ženevské úmluvy potvrdil také Soudní dvůr EU, podle něhož „[v]*ýklad ustanovení směrnice … musí být prováděn ve světle obecného systému a účelu této směrnice, s ohledem na Ženevskou úmluvu a ostatní příslušné smlouvy uvedené v čl. 63 prvním pododstavci bodu 1 ES, nyní čl. 78 odst. 1 SFEU.*“ (srov. body 77 - 78 rozsudku Soudního dvora EU ve věci *Spolková republika Německo proti B a D*, spojené věci C - 57/09, C - 101/09, ze dne 2. 3. 2010, zatím nepublikováno, body 53 - 54 rozsudku ve věci *Salahadin Abdulla a další proti Spolkové republice Německo*, spojené věci C - 175 až C - 179/09, ze dne 2. 3. 2010, bod 38 a rozsudku ve věci *Nawras Bolbol proti Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, C - 31/09, ze dne 17. 7. 2010). Podle čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy se „[u]*stanovení této úmluvy … nevztahují na žádnou osobu, o níž jsou vážné důvody se domnívat, že c) je vinna činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Spojených národů.*“ Ačkoliv toto ustanovení Ženevské úmluvy se vztahuje pouze na vyloučení z azylu, vzhledem k tomu, že evropský zákonodárce zvolil totožnou úpravu také pro vyloučení z doplňkové ochrany, musí být obě ustanovení vykládána ve světle výkladu Ženevské úmluvy. Takto ostatně postupoval i žalovaný, který správně vyložil vylučující klauzuli ve světle ustanovení Ženevské úmluvy.

[20] Žalovaný se při definici činů v rozporu se zásadami a cíli OSN opřel o preambuli Charty OSN a doplnil, že stěžovatel porušil práva zakotvená ve Všeobecné deklaraci lidských práv. Krajský soud tento výklad modifikoval tak, že podřadil skutek spáchaný žalobcem pod Chartu OSN, neboť je v rozporu se zásadami víry v základní lidská práva, důstojnosti a hodnoty lidské osobnosti; krajský soud doplnil, že odkaz na Všeobecnou deklaraci lidských práv byl žalovaným učiněn nad rámec odůvodnění. Aby Nejvyšší správní soud prověřil správnost takovéto argumentace, přistoupil k výkladu vylučující klauzule opírající se o tento důvod s přihlédnutím k interpretaci obdobného ustanovení Ženevské úmluvy, tedy čl. 1F písm. c), v rozhodovací praxi zahraničních soudů.

[21] Při výkladu vylučující klauzule musí zdejší soud přihlédnout k výkladu čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy. Toto ustanovení musí být vykládáno v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti a s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy (čl. 33 odst. 1 Úmluvy o smluvním právu, publikované pod č. 15/1988 Sb.). Vzhledem k tomu, že k Ženevské úmluvě nebyla připojena ani později přijata žádná dohoda nebo listina vyhotovená stranami Ženevské úmluvy, která by upřesňovala význam vylučující klauzule podle čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy, přihlédl při výkladu Nejvyšší správní soud kromě textu Ženevské úmluvy, jejího předmětu a účelu smlouvy také k pozdější praxi zahraničních soudů při výkladu tohoto pravidla v souladu s čl. 33 odst. 3 písm. b) Úmluvy o smluvním právu.

[22] S ohledem na neurčitost formulace této vylučující klauzule a lidskoprávní charakter Ženevské úmluvy Vysoký komisař OSN pro uprchlíky („UNHCR“) opakovaně upozorňuje, že je nutno ji vykládat restriktivně (srov. Doporučení UNHCR v oblasti poskytování mezinárodní ochrany: „Aplikace vylučujících klauzulí: Článek 1F Úmluvy o postavení uprchlíků z roku 1951“, HCR/GIP/03/05, ze dne 4. 9. 2003, dostupné na http://www.unhcr.cz/dokumenty/exclusion_clauses_2003.pdf, dále jen „Doporučení UNHCR z roku 2003“). S tímto přístupem a nutností restriktivního výkladu vylučující klauzule se ztotožnil i Nejvyšší správní soud. Tato klauzule by tak neměla pokrývat jakákoliv porušení lidských práv, která nelze podřadit pod další ustanovení vylučujících klauzulí. To ovšem neznamená, že výklad čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy by neměl být dynamický, naopak by měl reagovat na vývoj mezinárodního práva a také na vyvíjející se (a nutně, v reakci na nová rizika rozšiřující se) výklad pojmů „*činy v rozporu se zásadami a cíli OSN*“. Přitom při interpretaci Nejvyšší správní soud přihlížel nejen k tomu, že lidskoprávní charakter Ženevské úmluvy vyžaduje, aby uprchlíci nebyli vyhoštěni do země, kde jim hrozí pronásledování založené na diskriminačních důvodech, a neměli by být z této ochrany bezdůvodně vylučováni, ale též k smyslu článku 1F Ženevské úmluvy vyloučit z této ochrany osoby, které samy porušovaly lidská práva jiných a byly původci pronásledování (srov. též Hailbronner, K. *European Immigration And Asylum Law*, Hart, C. H. Beck, Nomos, 2010, str. 1105 nebo rozsudek britského Imigračního odvolacího tribunálu ze dne 28. 5. 2002, ve věci *Gurung (Refugee exclusion clauses especially 1F (b)) Nepal CG* *, [2002] UKIAT04870, body 35-37; přesto, že tento rozsudek byl v některých aspektech překonán rozsudkem Odvolacího soudu (*Court of Appeal*) ve věci *The Queen on the application of JS (Sri Lanka) and Secretary of State for the Home Department*, [2009] EWCA Civ 364, ze dne 30. 4. 2009, obecná východiska vylučujících klauzulí zůstávají platná). Na okraj zdejší soud připomíná, že vyloučení z ochrany podle Ženevské úmluvy ani vyloučení z mezinárodní ochrany podle § 15 a § 15a zákona o azylu nijak neomezuje

nutnost aplikovat čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv, a dotyčnou osobu nevyhostit, pokud jí v zemi původu hrozí riziko mučení, nelidského či ponižujícího zacházení (srov. bod 110 rozsudku Soudního dvora EU ve věci *Spolková republika Německo proti B a D*, citovaného výše).

[23] Čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy vylučuje z aplikace úmluvy osobu, „*o níž jsou vážné důvody se domnívat, že c) je vinna činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Spojených národů.*“ Abychom znění tohoto ustanovení přiřkli obvyklý význam, který má být dán výrazům ve smlouvě, je nutno „*činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Spojených národů*“ nutně vykládat v souladu s Chartou Spojených národů a s instrumenty přijatými orgány Spojených národů, které tyto zásady a cíle upřesňují, jak to ostatně požaduje i kvalifikační směrnice. Preambule Ženevské úmluvy odkazuje na zásadu potvrzenou Chartou Spojených národů a Všeobecnou deklarací lidských práv, že „*všichni lidé mají užívat základní práva a svobody bez diskriminace*“. Jde o jediný odkaz na zásady Spojených národů v Ženevské úmluvě a lze z něj dovodit, že zásadě ochrany základních práv a svobod bez rozdílu přikládal tvůrce Ženevské úmluvy ze zásad OSN velký význam. Nicméně pouze z této formulace nelze usoudit, že porušení jakýchkoliv lidských práv žadatelem o mezinárodní ochranu je důvodem pro jeho vyloučení z aplikace Ženevské úmluvy (viz dále). Nadto ustanovení vytyčuje, že musí být splněn důkazní standard „*vážné důvody domnívat se*“, že osoba je „*vinna*“, tedy má osobní odpovědnost za spáchané činy (souladně srov. body 95 - 99 rozsudku Soudního dvora EU ve věci *Spolková republika Německo proti B a D*, viz bod 45 tohoto rozsudku). K tomu, zda tato formulace znamená, že vyloučit lze pouze osoby, které byly shledány vinnými podle vnitrostátního trestního práva či zda tato podmínka naznačuje nutnost trestní odpovědnosti, se vyjádřily zahraniční soudy (viz dále).

[24] Cíle a zásady OSN jsou obsaženy především v preambuli k Chartě OSN, v čl. 1 a 2 Charty OSN (srov. též čl. 12 a 17 kvalifikační směrnice) a dále jsou identifikovány v rozhodovací činnosti orgánů OSN. Charta je uvedena tím, že lid Spojených národů „*jsouce* [odhodlán] *uchrániti budoucí pokolení metly války, ... **prohlásiti znova svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti,** v rovná práva mužů i žen a národů velikých i malých, vytvořiti poměry, za nichž mohou býti zachovány spravedlnost a úcta k závazkům plynoucím ze smluv a jiných zdrojů mezinárodního práva a podporovati sociální pokrok a zlepšovati životní úroveň ve větší svobodě, a k tomu □íli pěstovati snášenlivost a žíti spolu vzájemně v míru jako dobří sousedé, sjednotiti své síly k zachování mezinárodního míru a bezpečnosti, přijmouti zásady a zavésti metody zajišťující, aby ozbrojené síly nebylo užíváno leč v společném zájmu, a používati mezinárodního ústrojí na podporu hospodářského a sociálního povznesení všech národů,* [rozhodl se] *sdružiti své úsilí*“, aby dosáhl těchto záměrů (důraz doplněn).

[25] Podle čl. 1 Charty OSN jsou cíle Spojených národů tyto:

„*1. zachovati mezinárodní mír a bezpečnost a k tomu cíli podnikati účinná kolektivní opatření, aby se předešla a odklidila ohrožení míru a byly zkrušeny útočné činy neb jiná porušení míru a bylo dosaženo pokojnými prostředky a v shodě se zásadami spravedlnosti a mezinárodního práva úpravy nebo řešení těch mezinárodních sporů neb situací, které by mohly vésti k porušení míru;*

2. rozvíjeti mezi národy přátelské vztahy, založené na úctě k zásadě rovnoprávnosti a sebeurčení národů, a činiti jiná vhodná opatření na posílení světového míru;

3. uskutečňovati mezinárodní součinnost řešením mezinárodních problémů rázu hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitního a podporováním a posilováním úcty k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu plemene, pohlaví, jazyka nebo náboženství; a

4. býti střediskem, které by uvádělo v soulad počiny národů při dosahování těchto společných cílů.“

[26] Organizace a její členové mají podle čl. 2 Charty OSN jednat podle těchto zásad: (1) zásadě svrchované rovnosti všech svých členů; (2) poctivém plnění závazků převzatým z charty, aby tak sobě všem zajistili práva a výhody z členství plynoucí; (3) urovnáváním mezinárodních sporů pokojnými prostředky; (4) vystříháním se ve svých mezinárodních stycích hrozby násilím, použití násilí ať proti územní celistvosti nebo politické nezávislosti kteréhokoli státu, nebo použití násilí jakýmkoli jiným způsobem neslučitelným s cíli Spojených národů; (5) poskytováním veškeré pomoci při každé akci, kterou OSN podnikne podle této charty, a vystříháním se poskytovat pomoc kterémukoli státu, proti němuž OSN podniká preventivní nebo donucovací akci; (6) zásadě nezasahování do věcí, které patří do vnitřních pravomocí státu.

[27] Mezinárodní soudní dvůr za činy v rozporu se zásadami a cíli OSN považoval ve svých rozhodnutích například několikaměsíční neoprávněné omezování osob (zde pracovníků velvyslanectví) na jejich svobodě a vystavení je fyzickému nátlaku ve svízelných podmínkách (srov. rozsudek Mezinárodního soudního dvora ve věci *United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran, United States of America v. Iran*, ze dne 24. 5. 1980, § 91); aplikaci politiky apartheidu Jihoafrickou republikou v Namibii, a to bez ohledu na skutečný dopad těchto zákonů na blaho obyvatel, když uložení rozlišování, omezování či vylučování některých osob pouze na základě jejich rasy, barvy pleti, původu, národnostního či etnického původu lze rovněž považovat za vážné porušení cílů a zásad Charty (poradní posudek Mezinárodního soudního dvora ve věci *Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa)* ze dne 21. 6. 1971, § 129 a § 131). Rada bezpečnosti OSN za skutky v rozporu se zásadami a cíli OSN označila činy mezinárodního terorismu (rezoluce Rady bezpečnosti č. 1377 (2001) a 1378 (2001)). Na ochranu a prosazování základních lidských práv a svobod se často odvolává také Valné shromáždění OSN (srov. např. rezoluce ze dne 13. 2. 2002, A/RES/56/152), které vždy zdůrazňuje nutnost ochraňovat lidská práva bez rozdílu, tedy bez ohledu na rasu, pohlaví, jazyk či náboženství, čímž odkazuje rovněž na čl. 55 písm. c) Charty OSN, podle kterého má práce Spojených národů na obecné úctě k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu vést k vytvoření podmínek ustálenosti a blahobytu. Valné shromáždění označilo jakýkoliv čin, který vede k násilnému zmizení, za zásah do lidské důstojnosti, a jako takový za odepření cílů Charty OSN (čl. 1 Deklarace o ochraně všech osob před násilným zmizením ze dne 18. 12. 1992, A/RES/47/133). Obdobně bylo označeno mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo jakékoliv teroristické činy, metody a praktiky [čl. 2 Deklarace o ochraně všech osob před mučením nebo jiným krutým, nelidským či ponižujícím zacházením ze dne 9. 12. 1975, rezoluce 3452 (XXX), čl. 1 odst. 2 Deklarace doplňující Deklaraci z roku 1994 o opatřeních na odstranění mezinárodního terorismu ze dne 17. 2. 1995, A/RES/49/60].

[28] Výkladem čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy se zabývaly též vnitrostátní soudy v zahraničí, jejichž stanovisko je důležité pro výklad ustanovení „v celkových souvislostech“ z pohledu čl. 32 odst. 3 písm. b) Úmluvy o smluvním právu. Nejvyšší správní soud proto srovnal zahraniční judikaturu k výkladu toho, co mezinárodní soudy považují za „činy v rozporu se zásadami a cíli OSN“, aby mohl posléze usoudit, zda lze za takový čin považovat i „donášení na spolupracovníky“.

[29] Jedním z nejčastěji citovaných rozhodnutí aplikujících čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy je rozsudek kanadského Nejvyššího soudu (*Supreme Court*) ze dne 4. 6. 1998 ve věci *Pushpanathan proti Kanadě (Minister of Citizenship and Immigration)*, [1998] 1 S. C. R. 982. V tomto rozsudku týkajícím se aplikace vylučující klauzule na žadatele, člena zločinecké skupiny odsouzené za obchodování s heroinem v hodnotě 10 milionů dolarů, se kanadský soud podrobně zabýval tím, jak kvalifikovat, zda je čin „v rozporu se zásadami a cíli OSN“. Podle kanadského federálního soudu by byl vyčerpávající seznam skutků podřaditelných pod tento důvod vyloučení proti smyslu ustanovení. V některých případech samotné Spojené národy uvádějí, které činy jsou v rozporu s jejich cíli a zásadami; například jsou takové skutky určeny v deklaracích Valného shromáždění OSN (citované výše v bodu 27). Dále federální kanadský soud odkázal na judikaturu Mezinárodního soudního dvora (identifikoval rozhodnutí uvedená výše v bodu 27). Další kategorií činů, které spadají pod čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy, jsou podle kanadského soudu ty, které může sám soud označit jako závažné, trvající a systematické porušování základních lidských práv, jež představují pronásledování. Pro tyto účely je nutné nejprve zjistit, zda porušené pravidlo patří mezi jádro základních lidských práv a uznává se, že jeho porušení vede k okamžitému mezinárodnímu odsouzení a k potrestání. V tomto případě pouhé porušení pravidla představuje pronásledování, a pro tento účel lze vyjít například z činů zakotvených jako trestných v mezinárodním právu, například podle Statutu Mezinárodního trestního tribunálu. Za pronásledování pak lze považovat také závažné a trvající porušování lidských práv, pokud bylo doprovázeno obzvláště ohavnými skutkovými okolnostmi (srov. body 65 - 71 rozsudku). V dané věci nebylo podílení se na obchodování s narkotiky prozatím mezinárodním společenstvím označeno za závažné porušení základního lidského práva, které by bylo možné považovat za pronásledování, a z toho důvodu kanadský federální soud shledal, že činy stěžovatele nebylo možné podřadit pod čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy (srov. bod 74 rozsudku).

[30] Dále se čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy zabývaly britské soudy. V rozsudku ze dne 7. 5. 2004 ve věci *KK [1F(c) Turkey [2004]]* Imigrační a azylový tribunál („IAT“) nejprve posuzoval případ stěžovatele, který se podílel na žhářství na turecké obchody ve Spojeném království, při němž byla vždy vztyčena vlajka DHKP (kurdské strany). Za tento skutek byl dotyčný odsouzen na čtyři roky odnětí svobody a byl vyloučen ze statutu uprchlíka pro spáchání teroristického činu. Britský IAT nepřistoupil na návrh UNHCR, aby považoval za činy v rozporu se zásadami a cíli OSN ve smyslu čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy pouze některé z činů, které OSN označilo za činy v rozporu s jejich cíli a zásadami, konkrétně pouze nejvážnější z těchto činů, které mohou mít mezinárodní dopad nebo mezinárodní dimenzi (bod 68 rozsudku). Dále IAT v této věci aplikoval pro určení rozsahu čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy kritéria zavedená ve věci *Pushpanathan*, tedy, že činem v rozporu se zásadami a cíli OSN jsou buď (a) činy, ohledně nichž je konsensus v mezinárodním právu, že jsou dostatečně závažným a trvajícím porušováním lidských

práv, aby bylo možné je označit za pronásledování; nebo (b) činy výslovně označené orgány OSN za rozporné se zásadami a cíli OSN (body 73 - 76 rozsudku). Pro vyloučení z Ženevské úmluvy podle čl. 1F písm. c) se nevyžaduje, aby byly tyto činy trestné podle vnitrostátního práva, pokud byly v rozporu se zásadami a cíli OSN (bod 88 rozsudku). Zavěšením vlajky politické strany DHKP na místě činu podle IAT pachatelé naznačili, že proti turecké vládě budou bojovat násilnými prostředky i na území Spojeného království, a tento čin bylo možné považovat za teroristický, tedy rozporný se zásadami a cíli OSN.

[31] Závěr, že Charta OSN je živoucím dokumentem, a že záběr činů, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN se může postupně rozšiřovat podle nové agendy Organizace Spojených národů, i když by původně tvůrci Ženevské úmluvy pod čl. 1F písm. c) takové činy nehodlali podřadit, potvrdil v rozsudku ze dne 10. 12. 2010 také britský Odvolací soud (*Court of Appeal*) ve věci *Secretary of State for the Home Department proti DD (Afghanistan)*, č. C5/2008/2765 (bod 63 rozsudku). Britské soudy rovněž opakovaně potvrdily, že osoba páchající činy proti zásadám a cílům OSN nemusí být v postavení státních orgánů [shrnutí judikatury srov. rozsudek britského Nejvyššího soudu (*Supreme Court*) ze dne 18. 3. 2009 ve věci *Yasser al-Sirri proti Secretary of State for the Home Department*, č. C5/2007/2372, bod 39 rozsudku]. Všechny uvedené rozsudky se týkaly teroristických činů, které OSN označuje za činy v rozporu s jeho cíli a zásadami, a proto v nich nelze nalézt podrobnější test pro určení, co je „činem v rozporu se zásadami a cíli OSN“ než ve shora uvedeném kanadském rozsudku *Pushpanathan*, na který se nadto odvolávají.

[32] Podle Doporučení UNHCR z roku 2003 by toto ustanovení mělo přicházet na řadu pouze za mimořádných okolností a v případě aktivit, které útočí na samý základ soužití mezinárodního společenství. UNHCR také dovozuje z čl. 1 a 2 Charty OSN, že takové činy mohou spáchat jedině osoby zastávající vysoké mocenské postavení ve státu nebo státu podobných celcích. Tento závěr ve svém Doporučení Rec (2005)6 Výboru ministrů členským státům o vyloučení ze statutu uprchlíka v kontextu čl. 1F Úmluvy o právním postavení uprchlíků přijatém dne 23. 3. 2005 uvádí také Rada Evropy, ad hoc Výbor expertů pro právní otázky územního azylu, uprchlíky a osoby bez státní příslušnosti (*Ad hoc Committee of Experts on Legal Aspects of Territorial Asylum, Refugees and Stateless Persons*, CAHAR). Posledně uvedený závěr ovšem nepotvrzuje mezinárodní judikatura vnitrostátních soudů, a ve vztahu k příslušným ustanovením kvalifikační směrnice ani judikatura Soudního dvora EU ve věci v rozsudku ze dne 9. 11. 2010 ve věci *Spolková republika Německo proti B. a D.* (C - 57/09, C - 101/09) (viz dále). Nejvyšší správní soud proto bude vycházet ze závěru, že činy v rozporu se zásadami a cíli OSN nemusí být vždy spáchány pouze osobami ve vysokém mocenském postavení.

[33] Jednou z námitek stěžovatele bylo, že se nedopustil žádného trestného činu. V čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy, jehož znění, jak bylo uvedeno výše, bylo východiskem také pro znění příslušných ustanovení kvalifikační směrnice a tím pádem i vnitrostátních ustanovení v zákonu o azylu, se uvádí, že osoba musí být „vinna“ činy v rozporu se zásadami a cíli OSN. Již z výše uvedené judikatury vyplývá, že činy v rozporu se zásadami a cíli OSN nemusí vždy naplňovat skutkové podstaty vnitrostátních trestných činů, pokud se jedná (a) o činy, ohledně nichž je konsensus v mezinárodním právu, že jsou dostatečně závažným a trvajícím porušováním lidských práv, aby bylo možné je označit za

pronásledování; nebo (b) o činy výslovně označené orgány OSN za rozporné se zásadami a cíli OSN. Z toho vyplývá, že trestní kvalifikace není nutná. Související otázkou je, zda se požaduje dosažení trestněprávního důkazního standardu pro konstatování viny. V rozsudku ze dne 18. 3. 2009 ve věci *Yasser al - Sirri proti Secretary of State for the Home Department*, č. C5/2007/2372 Nejvyšší soud (*Supreme Court*) potvrdil, že přesto, že v čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy je požadováno, aby žadatel byl „vinen", nepožaduje toto ustanovení trestněprávní důkazní standard pro prokázání viny, ale má být toto slovní spojení být vykládáno ve smyslu „je odpovědný za" (bod 35 rozsudku). Důkazní standard v tomto případě je, zda jsou „vážné důvody domnívat se, že žadatel je vinen"; tento standard je bezpochyby vysoký, ale nejde o standard „nade vší pochybnost", který by byl použit v trestněprávní věci.

[34] Na základě výše uvedených příkladů Nejvyšší správní soud shrnuje, že mezinárodní praxe smluvních stran vyložila čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy tak, že zahrnuje buď činy výslovně označené Organizací spojených národů jako činy v rozporu se zásadami a cíli OSN nebo činy, které představují dostatečně závažné a trvající porušování lidských práv, které lze považovat za pronásledování jiných osob (srov. výše rozsudky ve věci *Pushpanathan* a ve věci *KK [1F(c) Turkey [2004]*). Z výše uvedeného přehledu relevantních předpisů vyplývá, že Charta OSN ve své preambuli skutečně odkazuje na záměr založením Organizace Spojených národů vytvořit prostor, v němž budou chráněna základní lidská práva, důstojnost a hodnota lidské osobnosti, rovná práva mužů i žen a rovná práva národů velikých i malých; a tuto zásadu OSN zdůrazňuje i Ženevská úmluva ve své preambuli. Nicméně, i když jde v případě donášení informací na své spolupracovníky bezpochyby o jednání odsouzeníhodné, samotné donášení informací na své spolupracovníky o jejich kontaktech s osobami z nekomunistických zemí nelze označit za čin v rozporu se zásadami a cíli OSN ve smyslu čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy, pokud použijeme výše uvedená kritéria.

[35] Orgány OSN samotné donášení informací na spolupracovníky v žádných z nalezených dokumentů neoznačují za činy v rozporu se zásadami a cíli OSN. Žalovaný i krajský soud činy stěžovatele podřadili pod tento důvod z toho důvodu, že jím poskytované informace poškodí tyto osoby a podstatným způsobem zasáhnou do jejich osobního života, práva na svobodu myšlení a svědomí a vystavoval je i jejich rodiny osobnímu nebezpečí. Krajský soud doplnil, že není podstatné, jaké důsledky měla informátorská činnost stěžovatele na jeho spoluobčany; tento závěr ovšem ve světle výše uvedených kritérií neobstojí. Zásah do soukromého a rodinného života, do svobody myšlení, svědomí a náboženství pouze předáním informací o jiných osobách nelze označit za dostatečně závažná a dlouho trvající porušení lidských práv, a to ani za situace, že trval několik let, neboť nezasahuje do jádra základních lidských práv a toto porušení ani nevede k okamžitému mezinárodnímu odsouzení; navíc jeho jednání nelze *a priori* v kontextu předestřených rozhodnutí mezinárodních soudů hodnotit jako zvláště zavrženíhodné. Ostatně, když si představíme situaci z opačné strany, tak osoba, o níž byly státním orgánům poskytnuty informace, nebude pravděpodobně pouze na základě této skutečnosti, aniž bychom zkoumali důsledky takového předání informace, považována za pronásledovanou ve smyslu zákona o azylu. Nicméně, žalovaný doplnil, že stěžovatel tímto jednáním napomáhal státním orgánům Kuby v pronásledování jiných osob. Jinými slovy, činnost stěžovatele by podle žalovaného mohla být považována za účast na

pronásledování jiných osob. Pokud by tomu tak skutečně bylo, takový zásah již lze podřadit pod jednání v rozporu se zásadami a cíli OSN.

IV.4 Účast na činech v rozporu se zásadami a cíli OSN

[36] Pro posouzení otázky, zda svými skutky stěžovatel nepřispěl k páchání činů v rozporu se zásadami a cíli OSN do té míry, že by bylo možné jeho účast podřadit pod § 15a odst. 2 zákona o azylu, podle něhož na *„cizince, který podněcuje ke spáchání činů uvedených v odstavci 1 nebo se na jejich spáchání účastní, se odstavec 1 vztahuje obdobně“*, vodítko již neposkytuje samotná Ženevská úmluva, ale inspirovat se lze statuty mezinárodních tribunálů a zahraniční judikaturou vykládající čl. 1F Ženevské úmluvy a účast na činech v něm obsažených. Případy informátorů nejsou v judikatuře týkající se vylučujících klauzulí nikterak ojedinělé, ačkoliv se málokdy týkají přímo vylučující klauzule pod čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy, a většinou se vztahují k jiným typům zločinů. Tento typ činnosti lze v některých případech skutečně podřadit pod účastenství na činech zakládajících vyloučení z mezinárodní ochrany, které je upraveno v čl. 12 odst. 3, resp. v čl. 17 odst. 2 kvalifikační směrnice, ve vnitrostátním právu v § 15 odst. 2, resp. v § 15a odst. 2 zákona o azylu.

[37] Kvalifikační směrnice neupřesňuje, jakým způsobem vykládat účast na spáchání činů v čl. 12 odst. 3 a čl. 17 odst. 2 kvalifikační směrnice. Z veřejně dostupných přípravných dokumentech k směrnici pouze vyplývá, že původně měla směrnice obsahovat také ustanovení o tom, že vyloučení může být založeno pouze na osobním a vědomém jednání dotyčné osoby; toto ustanovení však nebylo do konečného znění vtěleno. Jako nejvhodnější se jeví inspirace pravidly o mezinárodní trestní odpovědnosti jednotlivce, jednak vzhledem k tomu, že toto ustanovení kvalifikační směrnice se vztahuje také na zločiny proti lidskosti a válečné zločiny, u nichž účast na takovém jednání lze vyložit pouze v souladu s pravidly mezinárodního trestního práva, jednak proto, že i kategorie činů v rozporu se zásadami a cíli OSN vychází z mezinárodního práva. Podpůrným argumentem, proč vycházet z mezinárodní trestní odpovědnosti jednotlivce, je fakt, že o tato kritéria se i při aplikaci čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy opřely také mezinárodní soudy v případech, kdy se žadatelé podíleli na činech v rozporu se zásadami a cíli OSN (viz dále).

[38] Jak vyplývá z odborné literatury, přesvědčení o odpovědnosti fyzických osob za vážná porušení mezinárodního práva vzniklo až v průběhu 20. století, kdy byla základní pravidla odpovědnosti fyzických osob za zločiny vymezena ve statutech mezinárodních vojenských tribunálů (Ondřej, Šturma, Bílková, Jílek a kolektiv: *Mezinárodní humanitární právo*, Praha: C. H. BECK, str. 411). Tato pravidla se odrazila v Zásadách mezinárodního práva uznaných v Chartě norimberského tribunálu a potvrzené rezolucí OSN č. 95/I (1946). Podle zásady I *„[k]aždý, kdo spáchá čin, zakládající zločin podle mezinárodního práva, odpovídá za tento zločin a podléhá trestu.“* Za zločiny trestné podle mezinárodního práva tyto zásady označují zločiny proti lidskosti, válečné zločiny a zločiny proti míru (zásada VI). Zásada VII označuje za zločin podle mezinárodního práva rovněž účastenství při páchání uvedených zločinů podle mezinárodního práva. Později byly základy osobní odpovědnosti za páchání zločinů podle mezinárodního práva upraveny v smluvních dokumentech. Aby bylo možné reflektovat vývoj mezinárodního práva, vhodným

pramenem pro zjištění, jakým způsobem se mohou jednotlivci účastnit na různých mezinárodních trestných činech jsou v současné době statuty mezinárodních tribunálů, nejnověji Římský statut Mezinárodního trestního soudu (publikovaný pod č. 84/2009 Sb. m. s.). Ačkoliv tento statut se nevztahuje na dobu, kdy stěžovatel dodával informace na své spoluobčany (čl. 11 a čl. 18 statutu), pravidla v něm zakotvená vycházejí z obecných zásad trestního práva a lze je považovat za dobré vodítko pro zjištění, jak přistupovat k účastenství na zločinech podle mezinárodního práva.

[39] Římský statut upravuje otázku individuální trestní odpovědnosti v čl. 25, podle něhož je osoba trestně odpovědná, pokud

„a) spáchala takový zločin samostatně, společně s jinou osobou nebo prostřednictvím jiné osoby, bez ohledu na trestní odpovědnost této jiné osoby;

b) nařídila spáchání takového zločinu, navedla či podněcovala jiného ke spáchání zločinu, který byl skutečně dokonán nebo došlo k jeho pokusu;

*c) **s cílem usnadnit spáchání takového zločinu se dopustila napomáhání či nadržování nebo jinak pomáhala při jeho spáchání či pokusu, včetně poskytnutí prostředků pro jeho spáchání;***

*d) **jinak přispěla ke spáchání zločinu** nebo jeho pokusu skupinou osob jednajících se společným záměrem. **Přispění musí být úmyslné** a musí:*

*(i) **směřovat k podpoře trestné činnosti nebo zločinného záměru skupiny**, pokud tato činnost či záměr zahrnuje spáchání zločinu spadajícího do jurisdikce Soudu; nebo*

*(ii) být provedeno **s vědomím, že skupina má v úmyslu spáchat takový zločin.***

e) pokud jde o zločin genocidy, přímo a veřejně podněcuje jiné k páchání genocidy;

f) dopustí se pokusu takového zločinu spočívajícího v tom, že vykoná čin zásadním způsobem zahajující naplňování skutkové podstaty zločinu, nicméně zločin není dokonán vzhledem k okolnostem nezávislým na jejím úmyslu. Osoba, která upustí od dalšího jednání potřebného k dokonání zločinu či jinak zmaří dokonání zločinu, nebude trestána za pokus podle tohoto Statutu, pokud zcela a dobrovolně upustila od zločinného úmyslu“ (zdůraznění doplněno).

Obdobná ustanovení obsahují statuty Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (čl. 7) a Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu (čl. 6), podle nichž je za čin osobně odpovědná také osoba, která plánovala, navedla k páchání, nařídila, spáchala čin nebo jinak napomáhala či nadržovala při plánování, přípravě či vykonání činů podle statutu. Podávání informací o osobách za účelem páchání trestných činů podle mezinárodního práva by podle výše uvedených kritérií bylo možné za určitých specifických okolností podřadit pod napomáhání při spáchání činu. Nicméně, kromě toho, zda je možné skutek, k němuž bylo napomáháno, považovat za mezinárodní trestný čin, se zkoumá také úmysl (*mens rea*) podílet se na spáchání takového činu. Požadavky pro naplnění úmyslu přitom jsou stanoveny odlišně pro různé typy zločinů (např. pro zločiny proti lidskosti se požaduje úmysl a znalost, že čin je spáchán v souvislosti s rozšířeným a systematickým útokem, srov. *the Prosecutor v. Dusko Tadic*, case No. IT - 94 - 1 - A, § 656 - 657; pro genocidu tzv. *dolus specialis*, tedy úmysl zničit částečně nebo úplně národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu, srov. *the Prosecutor v. Jean-Paul Akayesu*, case No. ICTR - 96 - 4 - T, § 497). Zahraniční azylová judikatura vychází z kritérií mezinárodního trestního práva k účastenství na těchto činech a nabízí několik vodítek.

Ačkoliv některé z případů se vztahují k zločinům proti lidskosti, kde je aplikace pravidel mezinárodního trestního práva nasnadě, existuje také judikatura vztahující tato kritéria na zločiny proti zásadám a cílům OSN (viz dále).

[40] Nejvyšší správní soud proto nejprve srovnal judikaturu, v níž zahraniční azylové soudy posuzovaly případy „udavačů" s různými skutkovými okolnostmi. Jako příklad lze uvést rozhodnutí novozélandského Uprchlického odvolacího tribunálu (*Refugee Status Appeals Authority*) ze dne 11. 8. 2003, ve věci č. 73823, dostupné na http://www.nzrefugeeappeals.govt.nz/PDFs/Ref_20030811_73823.pdf, v němž tento tribunál posuzoval případ stěžovatele paštúnské národnosti z Afghánistánu, který byl členem mládežnické organizace People´s Democratic Party of Afghanistan a později členem stejnojmenné politické strany. Součástí politické činnosti členů mládežnické organizace bylo identifikovat spolužáky, kteří byli členy nebo příznivci protivládní politické strany Mojahedin. Dotyčný stěžovatel se snažil v kuloárech zjistit, kdo projevuje protivládní názory a jména těchto spolužáků předával předákům mládežnické organizace; byl srozuměn s tím, že takoví podezřelí studenti mohou být vyslýcháni tajnou policií, KHAD nebo dokonce zatčeni a odsouzeni revolučním soudem. Byl si vědom také toho, že v průběhu výslechů budou takoví studenti pravděpodobně mučeni; nicméně byl přesvědčen, že Mojahedíni vykonávají činnost ohrožující bezpečnost země, neboť podle něj byli podporováni pákistánskou tajnou službou a podíleli se na ostřelování Kábulu, při němž bylo zabito mnoho civilistů. Stěžovatel si nevzpomínal, kolik studentů takto označil, ale domníval se, že zhruba 2 - 3 ročně. Činnost spočívající v informování o jeho spolužácích, která mohla vést k jejich mučení (v řízení bylo prokázáno, že přinejmenším v jednom případě bylo skutečně důsledkem udání ze strany stěžovatele mučení jeho spolužáka), považoval novozélandský rozhodující orgán za zločin proti lidskosti [čl. 1F písm. a) Ženevské úmluvy]. To potvrdil i tribunál, který považoval činnost stěžovatele, který se vědomě podílel na společném účelu, jež vedl k mučení vyslýchaných spolužáků, za účast na tomto zločinu proti lidskosti.

[41] V rozhodnutí téhož tribunálu ze dne 31. 3. 2005, ve věci č. 75130, dostupném na http://www.nzrefugeeappeals.govt.nz/PDFs/Ref_20050331_75130.pdf, se jednalo rovněž o stěžovatele, který dodával informace Jiholibanonské armádě (*South Lebanon Army, SLA*) o zákaznících, kterým dodávala jeho společnost zboží, z nichž mnozí byli muslimové a členové Hizballáhu. Stěžovatel ovšem nevěděl, jak bylo s informacemi, které předával, nakládáno a vzhledem k tomu, že se všemi osobami se nadále setkával, věřil, že žádné z těchto osob nebyla způsobena žádná újma. Ačkoliv informace o zemi původu dokládaly v tomto případě, že SLA některé udané osoby zatýkala, vystavovala je mučení či nelidskému zacházení, jednalo se o osoby žijící v bezpečnostních zónách na jihu Libanonu (tedy v jiné části země, než kde žil stěžovatel). Navíc rozhodující orgán si v tomto případě neopatřil dostatek informací k dopadům informační činnosti stěžovatele a z jeho výpovědi vyplývalo pouze dodávání informací, aniž by se jakkoliv jinak podílel na činnosti SLA, pouze na domněnce nebylo možné založit „důvodné podezření" z účasti žadatele na mučení vykonávaném SLA. V tomto případě tedy nebyl naplněn důkazní standard pro vyloučení stěžovatele z ochrany azylu.

[42] Dalším podobným případem je rozsudek 4. obvodu Odvolacího soudu Spojených států amerických (*United States Court of Appeals, Fourth Circuit*) ve věci *Higuit*

proti Gonzálovi, č. 5 - 1002, ze dne 3. 1. 2006, dostupný na http://caselaw.findlaw.com/us-4th-circuit/1252073.html, v němž označil soud stěžovatele, který dodával svým nadřízeným informace o levicové Nové lidové armádě (*New People´s Army, NPA*) a dalších komunistických skupinách, přičemž uvedl, že touto činností stěžovatel mnohým lidem ublížil, zničil jejich kariéry a osoby, o nichž předal informace, byly často zatčeny a zabity. Odvolací soud shledal, že tímto, ačkoliv osobně stěžovatel dotyčné osoby nemučil, podílel se na jejich pronásledování. Důležitým aspektem daného rozhodnutí bylo i to, že stěžovatel si byl vědom toho, že poskytování informací vedlo k mučení, zatýkání a smrti členů NPA a dalších politických oponentů; o jeho vině v páchání těchto činů nebylo podle soudu pochyb.

[43] Pokud jde o úmysl, v některých případech zahraniční soudy nepožadovaly přímý úmysl podílet se na činech, k nimž vedlo jednání žadatelů, jak vyplývá z rozsudku 1. obvodu Odvolacího soudu Spojených států amerických ve věci *Castañeda - Castillo proti Gonzálovi*, č. 05 - 2384 ze dne 23. 5. 2007, dostupném na http://caselaw.findlaw.com/us-1st-circuit/1020189.html. Stěžovatel v uvedené věci nebyl sice informátorem, ale byl členem jednotky armády, která zatkla vesničany, což později vedlo k jejich zmasakrování. Podle jeho vyjádření nevěděl v té době o masakru a dověděl se o něm teprve o několik týdnů později. V tomto rozhodnutí americký soud připustil, že za jistých okolností lze považovat prvek vědomosti o spáchání činů za splněný i v případech „úmyslného zavírání očí" nad skutečnostmi (*wilful blindness*), a zkoumal, do jaké míry si byl daný stěžovatel vědom obecného porušování lidských práv páchaného armádou, v níž působil.

[44] Výše uvedené příklady ilustrují, koho lze považovat za osobu podílející se na činech podle čl. 1F Ženevské úmluvy. Zkoumat se musí osobní odpovědnost dotyčné osoby, ale též důsledky, k nimž její počínání vedlo, přičemž by mělo být alespoň „důvodné podezření", že daná osoba se účastnila na spáchání uvedených činů. Ačkoliv výše uvedené případy se převážně netýkaly vylučující klauzule v čl. 1F písm. c) Ženevské úmluvy, osobní odpovědnost a úmysl pachatele spáchat čin v rozporu se zásadami a cíli OSN zkoumaly zahraniční soudy i v případech týkajících se tohoto důvodu pro vyloučení z dobrodiní azylu, např. v rozsudku kanadského Federálního soudu ze dne 23. 6. 2004 ve věci *Bitaraf proti Kanadě Minister of Citizenship and Immigration)*, [2004] FC 898, dostupném na http://www.unhcr.org/refworld/docid/43fec9cf2.html, v němž kanadský federální soud shrnul svou judikaturu, podle níž, aby byl člen teroristické organizace vinen činy v rozporu se zásadami a cíli OSN, bylo nutné zjišťovat, zda s teroristickou organizací sdílel společný cíl, do jaké míry se na aktivitách podílel osobně a s vědomím jejich dopadů (body 28 - 32 rozsudku).

[45] Obdobný závěr stran zkoumání osobní odpovědnosti vyplývá také z výkladu vylučující klauzule poskytnuté Soudním dvorem EU v rozsudku ze dne 9. 11. 2010 ve věci *Spolková republika Německo proti B. a D.* (C - 57/09, C - 101/09). Soudní dvůr konstatoval, že aby mohla být konstatována existence důvodů vyloučení, je důležité, aby bylo možné vzhledem k míře dokazování přičíst dotyčné osobě spoluodpovědnost za činy, kterých se dopustila organizace v době, kdy byla tato osoba členem dané organizace (bod 95). Podle tohoto rozsudku, který se týkal činů člena teroristické organizace, osobní odpovědnost za činy v rozporu se zásadami a cíli OSN musí být posuzována s ohledem jak na objektivní,

tak i subjektivní kritéria (bod 96) a za tímto účelem musí orgán přezkoumat úlohu, kterou dotyčná osoba hrála při páchání dotčených činů, její postavení uvnitř organizace, míru znalostí o činnostech organizace, případný nátlak nebo jiné faktory, které mohly ovlivnit její jednání (bod 97). V rámci posouzení závažnosti spáchaných činů a osobní odpovědnosti by příslušný orgán měl zohlednit veškeré okolnosti těchto činů a situaci dané osoby (bod 109).

[46] Žadatel tedy pro vyloučení nemusí čin v rozporu se zásadami a cíli OSN dokonat sám, ale na jeho spáchání se může podílet například i předáváním informací o lidech, kteří na základě těchto informací byli takovým činům poté vystaveni. Jeho míru odpovědnosti je nutno zkoumat individuálně podle jeho znalosti o tom, k čemu budou předané informace použity, a podle úmyslu (resp. vědomé nedbalosti) způsobit předáním informací činy v rozporu se zásadami a cíli OSN.

IV.5 Aplikace pravidel na projednávaný případ

[47] V nyní projednávané věci se stěžovatel dopustil toho, že předával státním orgánům jako osoba spolupracující se státními orgány informace o svých spoluobčanech týkající se zejména jejich setkávání se s cizinci nebo jejich snahy odcestovat na západ. Z pohovorů ve správním řízení vyplývá, že tyto skutečnosti stěžovatel ani nevyvracel, ani v pohovoru neprojevil lítost nad tímto počínáním (srov. vyjádření *„[n]ikdy jsem se nezajímal o to, jaký dopad měla tato moje činnost na dotyčné osoby a ani jsem se o to nikdy nezajímal. Bylo mi řečeno, že musím být diskrétní.“*). Z pohovorů dále nevyplývá, že by byl na stěžovatele vyvíjen v době, kdy s touto činností začal, jakýkoliv nátlak.

[48] Z výše uvedené rozhodovací činnosti soudů vyplývá, že pokud by toto donášení vedlo k některému z činů, které již byly označeny za činy v rozporu se zásadami a cíli OSN, například k mučení, k neoprávněnému omezování osob na jejich svobodě a k jejich vystavení fyzickému nátlaku ve svízelných podmínkách, nebo k závažným porušením lidských práv dotčených osob, mohlo by se jednat o účast na činu proti zásadám a cílům OSN ve smyslu § 15a odst. 2 zákona o azylu. Aby bylo možné toto prokázat, bylo by ovšem nutné zkoumat také důsledky činů stěžovatele a jeho úmysl, případně vědomou nedbalost se na takových činech podílet.

[49] Krajský soud v napadeném rozsudku uvedl, že *„pro aplikaci § 15a odst. 1 písm. c) zákona o azylu není rozhodující, aby bylo prokázáno, jaké reálné následky pro konkrétní občany Kubánské republiky ... měla skutečnost, že žalobce se ... stal za svého pobytu v ČSSR informátorem kubánského režimu a předával informace o svých krajanech.“* Jak bylo uvedeno výše, tento závěr je nesprávný a nedostatečně zjištěný skutkový stav neumožňuje Nejvyššímu správnímu soudu posoudit, zda spoluobčanům stěžovatele hrozilo kvůli ohlášeným informacím například mučení či nelidské zacházení. Na nedostatečně zjištěný skutkový stav věci přitom upozornil také stěžovatel.

[50] Je sice pravdou, že žalovaný se jednou dotázal na možné důsledky pro dotčené osoby (*„Jak se s těmi vašimi poznatky nakládalo? Víte to?“*) a stěžovatel odpověděl, že neví, nicméně stěžovatel nebyl dále dotazován na obvyklé následky udání na Kubě v relevantní době, když se příslušné státní orgány dozvěděly, že vyslaný pracovník má styky s osobami

ze zahraničí nebo má v úmyslu emigrovat ze země „na západ“. K této otázce nebyly ve spisu ani založeny zprávy o zemi původu. Když stěžovatel dále uvedl, že prozradil informace o úmyslu jednoho ze svých spolupracovníků odjet, nebyl dále dotázán, jaké důsledky toto později pro dotyčného spolupracovníka a jeho rodinu mělo či mohlo mít. I tyto nedostatky by bylo možné prominout, pokud by ze spisu a ze zpráv o zemi původu vyplývala alespoň rámcová představa o tom, jak na Kubě v osmdesátých letech fungoval systém donášení informací a jaké kroky byly později činěny vůči osobám, které dále nebyly důvěryhodnými. Takové informace si správní orgán může částečně opatřit v rámci pohovoru od samotného stěžovatele a dále by je měl ověřit ve zprávách o Kubě, které reflektují předmětnou dobu, což vyplývá ze specifického rozložení důkazního břemene v řízení o mezinárodní ochraně. Podle ustálené judikatury zdejšího soudu „*stát je zodpovědný za náležité zjištění reálií o zemi původu, ale žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby*“ (rozsudek ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58, www.nssoud.cz). Nutnost opatřit si informace se bezpochyby vztahuje také na řízení, kdy žalovaný hodlá žadatele z mezinárodní ochrany vyloučit pro spáchání závažných činů.

[51] Je pravdou, že zprávy ve spisu v obecné rovině reagují na vývoj situace na Kubě v době rozhodování žalovaného, nicméně pro posouzení důsledků donášení bylo nutno si opatřit také zprávy aktuální k době, kdy stěžovatel donášel informace na své spolupracovníky. Judikatura NSS se opírá o čtyři kritéria, která by měly informace o zemi původu splňovat, a to, že by měly být „*v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné.*“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, publikovaný pod č. 1825/2009 Sb. NSS). Tato kritéria vycházejí i z kritérií upravených v evropských směrnicích v ustanoveních, která nebyla řádně transponována, např. z čl. 8 odst. 2 písm. b) směrnice 2005/85/ES o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka, podle něhož „*členské státy zajistí, aby ... byly získávány přesné a* ***aktuální*** *informace z různých zdrojů, např. z Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), týkající se obecné situace v zemích původu žadatelů o azyl a případně v zemích jejich průjezdu, a aby tyto informace měli k dispozici pracovníci odpovědní za posuzování žádostí a rozhodování o nich.*“ Rovněž čl. 4 odst. 3 kvalifikační směrnice požaduje, aby byly v řízení o mezinárodní ochraně zohledněny „***všechny významné*** *skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;*“ (písm. a) a „*konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk,...*“ (písm. c) (zdůraznění doplněno). Těmto kritériím relevantnosti a aktuálnosti informací o zemích původu ovšem žalovaný nedostál.

[52] Aktuálnost informací o zemi původu, kterou ve své judikatuře Nejvyšší správní soud konstantně zdůrazňuje, totiž neznamená pouze to, že musí být ve spisu obsaženy pouze nejnovější informace, ale také povinnost obstarat si informace aktuální k době, kdy se udály popisované události, pokud je nutné tyto události ověřit nebo zjistit jejich další vývoj. V nyní projednávaném případě bylo tyto informace nutné ověřit tím spíš, že zkoumané skutečnosti byly stěžovateli vytýkány a byly k jeho tíži.

[53] Ze zpráv založených ve spisu lze zjistit, že s vězni - zastánci demokracie a obránci lidských práv - je nakládáno špatně, jsou beztrestně biti a jinak zneužíváni, a to navzdory zákonné úpravě zakazující špatné zacházení s vězni. Mnoho z vězňů je vyslýcháno a donuceno k podpisu usvědčující obvinění nebo ke spolupráci s úřady (srov. zpráva Ministerstva vnitra Velké Británie ze dne 29. 10. 2008, část Lidská práva). Dále z výroční zprávy Human Rights Watch za rok 2009 vyplývá, že rodinní příslušníci politických vězňů mají potíže při hledání práce a jsou pronásledováni. Tato zpráva také zmiňuje různá omezení svobody pohybu a skutečnost, že neoprávněné cestování může mít za následek trestní stíhání. Je zmíněno, že v roce 2008 vláda zvýšila míru svévolného zatýkání disidentů a omezování jejich svobody shromažďování. Z těchto náznaků nelze dovodit, jaká byla situace v letech 1978 - 1988, a jaké důsledky mohlo mít a mělo pro osoby, o nichž stěžovatel dodával informace, že kubánské státní orgány věděly o jejich snaze emigrovat. Rovněž z nich nelze vůbec dovodit, zda stěžovatel o těchto důsledcích věděl, nebo zda bylo vzhledem k situaci na Kubě namístě očekávat, že o nich věděl. Informace o zemi původu tak nejsou aktuální ani relevantní ve vztahu k důvodům, pro které byl stěžovatel vyloučen z doplňkové ochrany. Žalovaný vyloučení z doplňkové ochrany posoudil bez jakéhokoliv propojení tvrzení stěžovatele se situací v zemi původu, k jejíž posouzení si ani neopatřil podklady. V daném případě tak žalovaný nemohl účast stěžovatele na činech v rozporu se zásadami a cíli OSN bez těchto doplňujících informací relevantně posoudit.

[54] Ve správním spisu navíc nebyly založeny všechny zprávy o zemi původu; chybějí zprávy MZV USA za rok 2004 a za rok 2005, informace Human Rights Watch z ledna 2005, Informace MZV ČR, č. j. 126344/2005 ze dne 22. 8. 2005, a „Report OSN 1/2006“, ze kterých sice správní orgán podle rozhodnutí nevycházel, ale podle záznamu z prvního pohovoru s nimi stěžovatele seznámil jako s podklady, z nichž vycházet bude. Ačkoliv tento postup stěžovatel nenapadl a nemohl by tedy být důvodem pro zrušení rozsudku, Nejvyšší správní soud jej považuje za velmi sporný, neboť žalovaný vyvolal legitimní očekávání stěžovatele, že žalovaný má pro své rozhodnutí dostatek relevantních zpráv, které ovšem nakonec nebyly použity a ani nelze (kvůli absenci ve spisu) posoudit, zda byly či nebyly pro projednávanou věc relevantní. Založeny ve spisu jsou pouze tři zprávy, konkrétně shrnutí výroční zprávy Human Rights Watch za rok 2009 z ledna 2009, přehled vývoje dění na Kubě od roku 1998 z Infobanky ČTK a základní informace o Kubě vypracované Ministerstvem vnitra Velké Británie ze dne 29. 10. 2008.

V. Shrnutí a rozhodnutí o nákladech

[55] Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud pochybil jednak tím, že nesprávně posoudil právní otázku ohledně toho, které činy spadají pod činy v rozporu se zásadami a cíli OSN, a vzhledem k nesprávnému posouzení této právní otázky rovněž nesprávně posoudil vady řízení správního orgánu spočívající v nedostatečném zjištění skutkového stavu, které vyplývalo z nedostatků pohovoru a z absence relevantních a aktuálních zpráv o zemi původu ve spisu. Byly tedy naplněny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a písm. b) s. ř. s.

[56] V dalším řízení by krajský soud měl vycházet z toho, že činy v rozporu se zásadami a cíli OSN mohou být (a) činy, ohledně nichž je konsensus v mezinárodním právu, že jsou dostatečně závažným a trvajícím porušováním lidských práv, aby bylo

možné je označit za pronásledování; nebo (b) činy výslovně označené orgány OSN za rozporné se zásadami a cíli OSN. Na těchto činech se stěžovatel může podílet nejen tím, že je spáchá sám, ale také tím, že se na jejich spáchání účastní podle § 15a odst. 2 zákona o azylu. Pro závěr, zda se stěžovatel účastnil činů v rozporu se zásadami a cíli OSN (např. mučení, kruté, nelidské či ponižující zacházení s udávanými osobami) ovšem nebyl žalovaným dostatečně zjištěn skutkový stav, proto krajský soud rozhodnutí žalovaného v dalším řízení zruší a nařídí mu jednak doplnit zprávy o zemi původu, případně doplnit zjišťování v pohovoru, jednak posoudit doplňkovou ochranu v souladu s uvedenými závěry o tom, co může spadat pod činy v rozporu se zásadami a cíli OSN.

[57] Vzhledem k tomu, že byla ve věci posuzována ustanovení kvalifikační směrnice (čl. 12 a 17), Nejvyšší správní soud vážil i to, zda nepoložit předběžnou otázku Soudnímu dvoru EU. Taková povinnost by mu plynula z čl. 267 Smlouvy o fungování Evropské unie, neboť je soudem, u nějž vyvstala otázka týkající se výkladu aktu přijatého orgány Unie (kvalifikační směrnice), jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva. Klíčová otázka účastenství na činech v rozporu se zásadami a cíli OSN byla již předmětem výkladu Soudního dvora v rozsudku ve věci *Spolková republika Německo proti B a D*, z jehož závěrů zdejší soud vycházel. V dalších dílčích sporných otázkách Nejvyšší správní soud nevylučuje, že po doplnění skutkového stavu bude nutné položit předběžnou otázku, za současného stavu, kdy není skutkový stav věci zjištěn úplně, to však považuje za předčasné.

[58] Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou a s ohledem na tuto skutečnost napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

[59] Stěžovateli byla pro řízení o kasační stížnosti k ochraně jejích práv ustanovena zástupkyně JUDr. Romana Lužná, které náleží ve smyslu § 35 odst. 8 s. ř. s. odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů. Ustanovená advokátka podala k výzvě soudu vyúčtování za poskytnuté úkony právních služeb a požadovala odměnu za provedení tří úkonů ve věci (převzetí a příprava věci včetně právní porady, další právní porada a doplnění kasační stížnosti). Obě porady ustanovená advokátka doložila a doplnila, že není plátkyní daně z přidané hodnoty. Nejvyšší správní soud jí proto přiznává odměnu a náhradu režijních nákladů za tři úkony podle § 11 odst. 1 písm. a), písm. c) a písm. d) vyhlášky č. 177/1967 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve výši 7200 Kč. Tato odměna jí bude vyplacena v přiměřené lhůtě.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. března 2011

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu